บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

ด้วยการวิจัยครั้งนี้ มุ่งใช้แบบจำลองเคาน์ทิแนนซ์ของสเต็ก(Stake's Countenance Model) เป็นแนวทางในการประเมิน ผู้วิจัยจึงได้ทำการศึกษารูปแบบการประเมิน กำหนดเป้าหมายที่จะศึกษา กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย แนวทางในการเก็บรวบรวมข้อมูล เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ตลอดจนแนวทางการวิเคราะห์ข้อมูล ดังต่อไปนี้

<u>แบบจำลองที่ใช้ในการประเมิน</u>

ในการเลือกแบบจำลองการประเมิน ผู้วิจัยได้คำนึงถึงลักษณะความยืดหยุ่นของแบบจำลองในอันที่จะนำมาประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับลักษณะงานของกลุ่มโรงเรียนซึ่งมีขอบข่ายกว้างมาก อีกทั้งการวิจัยเชิงประเมินเป็นการวิจัยที่มีความเฉพาะเจาะจงสูง (13 : 23) จำเป็นต้องรวบรวมข้อมูลอย่างครอบคลุม ซึ่งจากการพิจารณาก็ได้ตัดสินใจใช้แบบจำลองเคาน์ทิแนนซ์ของสเต็กเป็นรูปแบบในการประเมิน

ในทัศนะของสเต็ก การประเมินควรพิจารณาอย่างครอบคลุม มิใช่ทำเพียงส่วนหนึ่งส่วนใดของโปรแกรม กิจกรรมสองประการที่ควรมีในการประเมิน คือ การบรรยาย(Description) และการตัดสินคุณค่า (Judgment) ซึ่งจากแนวความคิดนี้สเต็กจึงได้เสนอโครงสร้างของแบบจำลองการประเมิน ใช้ชื่อว่า COUNTENANCE MODEL ซึ่งตามโครงสร้างของแบบจำลองนี้ ได้จำแนกข้อมูลการประเมินออกเป็น 2 ส่วน คือ เมตริกภาคบรรยาย (Description Matrix) และเมตริกการตัดสินคุณค่า (Judgment Matrix) (28 : 31) และได้เสนอว่า ก่อนการบรรยายหรือตัดสินคุณค่าของโปรแกรมใดๆ นักประเมินก็ควรทำการวิเคราะห์หลักการและเหตุผลของโปรแกรมนั้นๆ ด้วย โครงสร้างของแบบจำลองเคาน์ทิแนนซ์ของสเต็ก แสดงดังแผนภาพที่ 1

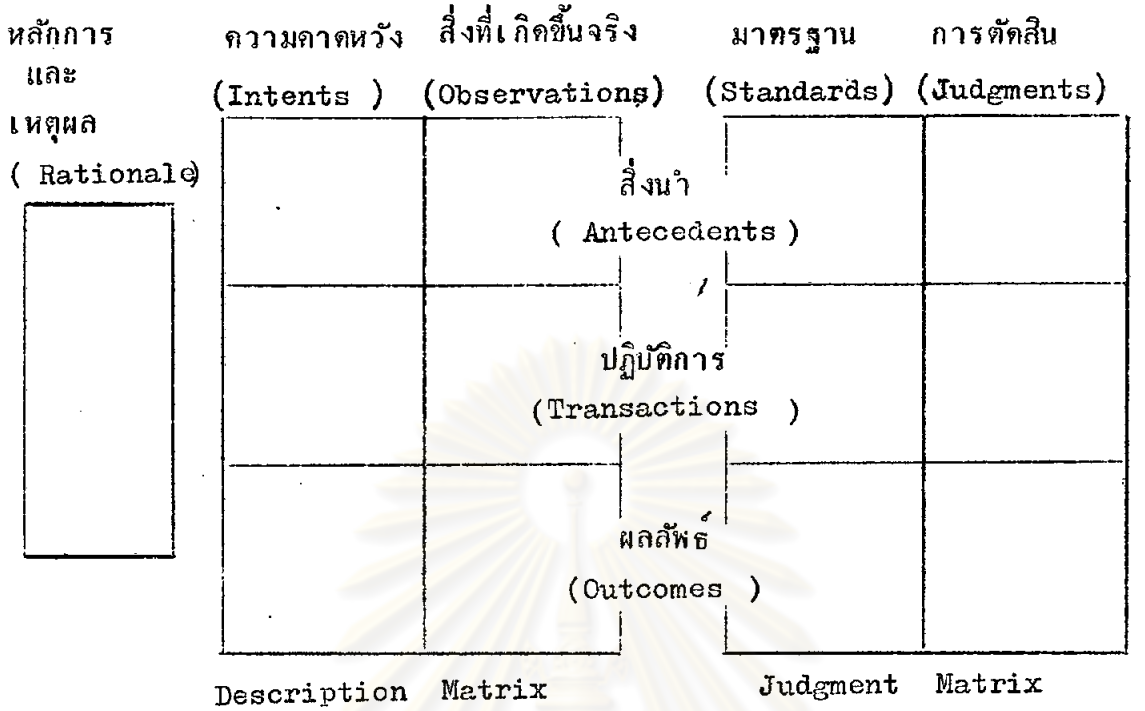

แผนภาพที่ 1 แสดงโครงสร้างแบบจำลองเคาน์ทิแนนซ์ของสเต็ก(12: 36)

ตามแนวทางของแบบจำลองนี้ ได้จำแนกสิ่งที่ต้องพิจารณาในการประเมินออกเป็น 3 ส่วน คือ

1. สิ่งนำ หรือปัจจัยเบื้องต้น (Antecedents) ซึ่งหมายถึงสภาพเงื่อนไข หรือปัจจัยต่างๆในการดำเนินโครงการ

2. ปฏิบัติการ หรือการปฏิบัติ (Transactions) หมายถึงกิจกรรมดำเนินการ กิจกรรมที่ปฏิบัติ พฤติกรรมระหว่างบุคคล ความสัมพันธ์ระหว่างกัน ฯลฯ

3. ผลลัพธ์ ผลการปฏิบัติ หรือผลการดำเนินงาน(Outcomes) หมายถึงผลการนำโครงการไปปฏิบัติ

ในแต่ละส่วนของสิ่งที่ต้องพิจารณาในการประเมิน ได้จำแนกคุณลักษณะที่ต้องศึกษาไว้ 4 ลักษณะ คือ

1. ความคาดหวัง หรือแผนงาน(Intents) ซึ่งจำแนกตามสิ่งที่ต้องประเมิน กล่าวคือ ความคาดหวังเกี่ยวกับสิ่งนำ การปฏิบัติ และผลการดำเนินงาน ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับความคาดหวังนี้จะครอบคลุมวัตถุประสงค์ หรือเป้าหมายทั้งหมดของโครงการ

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

I 15901073

2. สิ่งที่เกิดขึ้นจริง(Observations) ซึ่งจำแนกเป็นสภาพการณ์ที่เกิดขึ้นจริงเกี่ยวกับสิ่งนำ ปฏิบัติการ และผลการดำเนินงาน

3. มาตรฐาน หรือมาตรฐานการดำเนินงาน(Standards) หมายถึงคุณลักษณะที่ควรจะมี ควรจะทำ หรือควรจะได้รับ เกี่ยวกับ สิ่งนำ ปฏิบัติการ และผลการดำเนินงาน ตามลำดับ

4. การตัดสิน(Judgments) เป็นการพิจารณาสรุปเกี่ยวกับปัจจัยเบื้องต้นหรือสิ่งนำ ปฏิบัติการ และผลการดำเนินงาน

<u>วิธีการประเมินตามแนวทางของแบบจำลองเคาน์ทิแนนซ์</u>

1. การพิจารณาเมตริกภาคบรรยาย

ก) การพิจารณาความสอดคล้องระหว่างความคาดหวัง กับ สิ่งที่เกิดขึ้นจริง เป็นการพิจารณาในแนวนอน(Horizontal)

ข) การพิจารณาความสัมพันธ์ ระหว่างสิ่งนำ ปฏิบัติการ และผลการดำเนินงาน เป็นการพิจารณาในแนวตั้ง (Vertical)

การพิจารณาความสอดคล้องและความสัมพันธ์ แสดงดังแผนภาพที่ 2

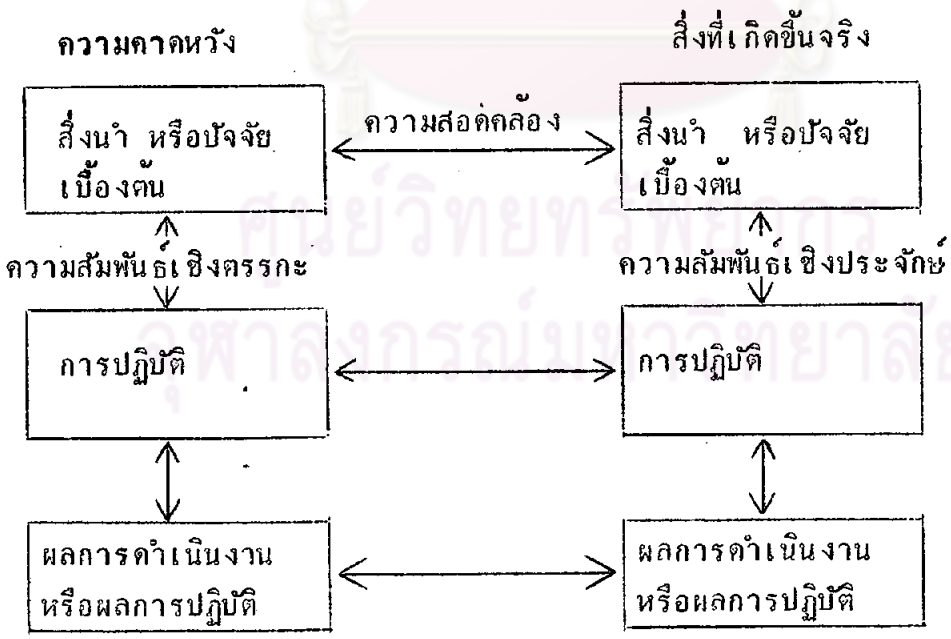

แผนภาพที่ 2 แสดงแนวทางการพิจารณาความสอดคล้อง(Congruence) และการพิจารณาความสัมพันธ์(Contingency)

จากแผนภาพที่ 2 จะเห็นว่า ในการพิจารณาเมตริกภาคบรรยายนั้น ได้พิจารณา 2 แนวทาง คือ การพิจารณาความสอดคล้อง(Congruence) ระหว่างแผนงาน หรือความคาดหวัง กับ สิ่งที่เกิดขึ้นจริง ซึ่งความสอดคล้องในที่นี้หมายถึงสภาพการณ์ที่ความคาดหวังได้เกิดขึ้นจริง ผู้ประเมินจะต้องบันทึกความไม่สอดคล้องและปริมาณความสอดคล้องในแต่ละแถว (13 : 117) และต้องไม่ลืมว่า ความสอดคล้องเป็นเพียงตัวชี้ว่าสิ่งที่คาดหวังได้เกิดขึ้นจริงเท่านั้น ไม่ใช่ตัวชี้ว่าผลลัพธ์เชื่อถือได้หรือไม่ อีกประการหนึ่งที่ผู้ประเมินจะต้องทำการพิจารณาด้วยในเมตริกภาคบรรยาย คือ การพิจารณาความสัมพันธ์ (Contingency) โดยพิจารณาความสัมพันธ์เชิงตรรก (Logical Contingency) ของแผนงานในแง่ของความสมเหตุสมผลและความเป็นไปได้ของแผนงานที่วางไว้ ในขณะเดียวกันก็พิจารณาความสัมพันธ์เชิงประจักษ์ (Empirical Contingency) ของสิ่งที่เกิดขึ้นจริง กล่าวคือ พิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยพื้นฐานที่มีจริงกับแนวทางการดำเนินงานที่เกิดขึ้นจริง และผลการดำเนินงานที่เกิดขึ้นจริง

2. การเปรียบเทียบเมตริกภาคบรรยาย กับเมตริกภาคตัดสินคุณค่า โดยอาศัยเกณฑ์สมบูรณ์ (Absolute Criteria) หรือ เกณฑ์สัมพัทธ์ (Relative Criteria) ซึ่งอาจทำได้โดยการเปรียบเทียบกับเมตริกภาคบรรยายของโครงการอื่นๆ ดังได้แสดงแนวทางการเปรียบเทียบทั้งโดยอาศัยเกณฑ์สมบูรณ์ และเกณฑ์สัมพัทธ์ ดังแผนภาพที่ 3 หน้า 38

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

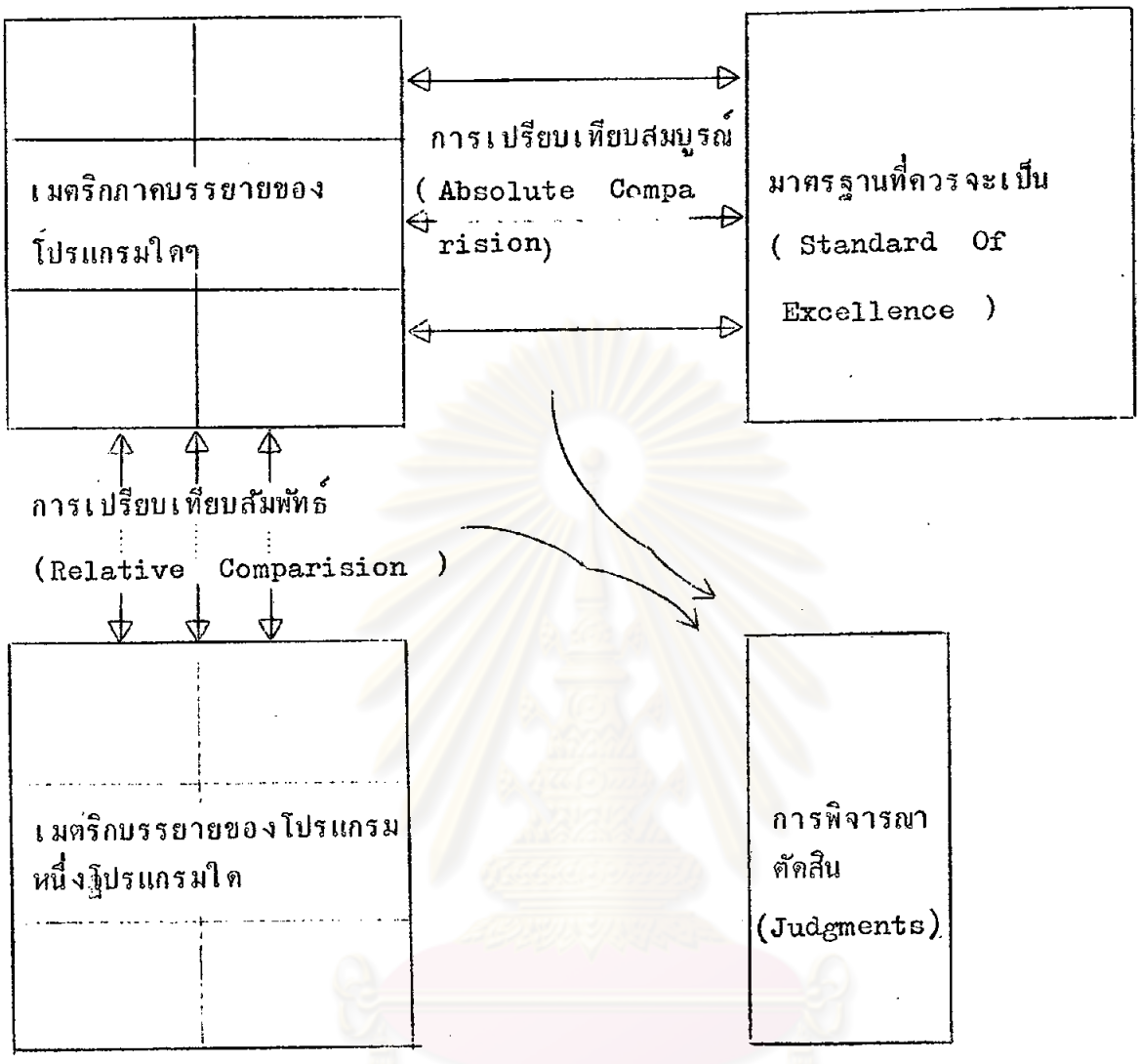

แผนภาพที่ 3 แสดงวิธีการเปรียบเทียบสมบูรณ์ กับ การเปรียบเทียบสัมพัทธ์ ในการพิจารณาตัดสินโครงการใดๆ

จากแผนภาพจะเห็นได้ว่า ในการเปรียบเทียบกับเกณฑ์สมบูรณ์ นั้น ผู้ประเมินจะต้องสรุป หรือจัดหามาตรฐานที่ควรจะเป็นในการดำเนินงาน ปัจจัยที่ควรมี กิจกรรมที่ควรปฏิบัติ และผลของการปฏิบัติ หรือผลงานที่ควรได้รับ สำหรับการเปรียบเทียบกับเกณฑ์สัมพัทธ์ นั้น ผู้ประเมินต้องจัดหาเมตริกภาคบรรยายของโปรแกรมหนึ่งโปรแกรมใดซึ่งมีลักษณะคล้ายคลึงกันมาเป็นตัวเปรียบเทียบ ซึ่งตามนัยนี้เราต้องเชื่อถือว่าโปรแกรมหรือโครงการที่นำมาเป็นมาตรฐานนั้น เป็นโครงการที่ผ่านการปรับปรุงและพิจารณามาอย่างดีแล้ว

ห้องสมุดกลาง สถาบันวิทยบริการ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

<u>คุณค่าของแบบจำลองเคาน์ทิแนนซ์ของสเต็ก</u>

สเต็กได้กำหนดรูปแบบการประเมินขึ้นโดยมุ่งหวังให้การประเมินผลเป็นวิธีการที่มีระบบแน่นอน (Systematic Procedure) (13 : 125) ซึ่งในความคิดเห็นของสเต็กนั้น ได้จำแนกการประเมินผลออกเป็น 2 ระบบ คือ การประเมินผลรูปนัย (Formal Evaluation) ซึ่งถือว่าเป็นวิธีการที่เป็นปรนัย(Objectivity)และการประเมินผลธรรมดาวิสัย (Informal Evaluation) ซึ่งถือว่าเป็นวิธีการที่เป็นอัตนัย (Subjectivity) ในการนี้สเต็กได้เสนอว่ากิจกรรมหลัก 2 ประการที่ควรมีในการประเมินโครงการ คือ การบรรยาย และ การตัดสินคุณค่า และด้วยเหตุนี้เอง แบบจำลองการประเมินที่เสนอโดยสเต็กจึงประกอบด้วย 2 ส่วนที่สำคัญ คือ เมตริกภาคบรรยาย และเมตริกภาคตัดสิน

แบบจำลองเคาน์ทิแนนซ์ของสเต็กเป็นเครื่องมือที่ช่วยในการวางแผนการประเมิน ไม่ใช่การชี้แนะวิธีการประเมินโดยตรง (13 : 125) เป็นกรอบโครงสร้างที่เน้นองค์ประกอบของการประเมิน 2 ส่วน การจัดกระทำข้อมูล เช่น การพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยพื้นฐาน กับการดำเนินงานและผลการดำเนินงาน หรือการพิจารณาความสอดคล้องระหว่างแผนงาน กับ สิ่งที่เกิดขึ้นจริง เป็นเพียงวิธีการที่สเต็กได้เสนอไว้โดยคาดหวังว่าเป็นวิธีการที่เหมาะสม มีประโยชน์ต่อการวิเคราะห์เพื่อนำไปสู่การตัดสินคุณค่าของกิจกรรมนั้นๆ สิ่งที่สำคัญมากประการหนึ่งในความคิดเห็นของสเต็ก คือการมุ่งใช้เกณฑ์ภายนอกในการพิจารณาตัดสินคุณค่าของกิจกรรมใดๆ โดยได้ชี้ให้เห็นว่า การประเมินจำนวนมากได้ใช้วิธีการพิจารณาตัดสินคุณค่าของโปรแกรม โดยปราศจากการบรรยายลักษณะ หรือสภาพการณ์ใดๆก่อนการตัดสินคุณค่า ในขณะที่การประเมินนั้น โดยธรรมชาติของมันแล้วเป็นกระบวนการในการเปรียบเทียบ ซึ่งอาจเปรียบเทียบโดยอาศัยเกณฑ์สมบูรณ์ (Absolute Criteria) หรือเกณฑ์สัมพัทธ์ (Relative Criteria) แล้วแต่กรณี โดยนัยนี้ไม่ว่าจะเป็นการเปรียบเทียบโดยอาศัยเกณฑ์ใดก็ตาม หากการเปรียบเทียบไม่ได้กระทำอย่างเปิดเผยแล้ว โอกาสที่ผลการประเมินจะได้รับการยอมรับ ย่อมเป็นไปได้ยาก (13 : 126) ซึ่ง ณ จุดนี้เองทำให้แบบจำลองเคาน์ทิแนนซ์ของสเต็กเป็นแบบจำลองที่มีคุณค่าต่อระบบการประเมินเป็นอย่างดียิ่ง /

กลุ่มตัวอย่างประชากร

เพื่อให้ได้ข้อมูลครบถ้วนตามแนวทางของแบบจำลอง ผู้วิจัยจึงได้ทำการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบมีจุดประสงค์ (Purposive Sampling) ซึ่งได้กลุ่มตัวอย่างจำแนกตามลักษณะของข้อมูลและเหตุผล ดังนี้

ตารางที่ 5 แสดงลักษณะของข้อมูลและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

ลักษณะของข้อมูลและเหตุผล	กลุ่มตัวอย่างที่ใช้	จำนวน
1. ข้อมูลเกี่ยวกับการบริหารงานของกลุ่มโรงเรียน คือ แผนงานหรือความคาดหวังของกลุ่ม กิจกรรมที่กลุ่มได้ดำเนินการจริง และผลงานที่คาดว่าจะได้รับ ผู้ให้ข้อมูลจะต้องเป็นผู้ใกล้ชิด และสามารถให้ข้อมูลในฐานะตัวแทนของกลุ่ม	ประธานกลุ่ม หรือเลขานุการของกลุ่มโรงเรียน	4
2. ข้อมูลความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิในฐานะนักประเมินผลภายนอก เพื่อนำมาประกอบในการตัดสินผลการประเมิน ผู้ให้ข้อมูลต้องเป็นผู้ใกล้ชิด ได้มีส่วนรู้เห็นในระบบการดำเนินงานของกลุ่มโรงเรียนเป็นอย่างดี	ศึกษาธิการเขต,ศึกษาธิการจังหวัด,หัวหน้าหน่วยศึกษานิเทศก์, ศึกษานิเทศก์ฝ่ายงานบริหาร และผู้ประสานงานของกรมสามัญศึกษา	5
3. ข้อมูลเกี่ยวกับผลสัมฤทธิ์ของโครงการหรืองานต่างๆ ผู้ให้ข้อมูลต้องเป็นผู้ใกล้ชิด หรือเป็นผู้ที่ร่วมปฏิบัติงานในโครงการ	ผู้บริหารโรงเรียน หัวหน้าฝ่ายวิชาการ ครู-อาจารย์ ผู้เข้าร่วมในโครงการต่างๆ 2 โครงการ	49 49 60

ตัวแปรที่จะศึกษา แหล่งข้อมูล และเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้กำหนดเป้าหมายตัวแปรที่จะศึกษา จำแนกตามโครงสร้างของแบบจำลองเคาน์ทิแนนซ์ พร้อมทั้งกำหนดแหล่งข้อมูลของตัวแปรและเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังตารางที่ 6

ตารางที่ 6 แสดงตัวแปรที่จะศึกษา จำแนกตามโครงสร้างของแบบจำลอง แหล่งข้อมูล และเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

ตัวแปรที่จะศึกษา/แหล่งข้อมูล/เครื่องมือที่ใช้			
แผนงาน หรือความคาดหวัง	สิ่งที่เกิดขึ้นจริง	มาตรฐานการดำเนินงานที่ควรจะเป็น	การตัดสิน
สิ่งนำ หรือปัจจัยพื้นฐาน (Antecedents)			
1. วัตถุประสงค์การจัดตั้งกลุ่มโรงเรียน โดยวิเคราะห์จากเอกสาร	ความเข้าใจของกรรมการบริหารกลุ่มต่อวัตถุประสงค์ ใช้แบบถามต่อกรรมการบริหารกลุ่ม	ใช้เกณฑ์สมบูรณ์จากแบบถามมาตราส่วนประมาณค่า	พิจารณาผลจากแบบถามและความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิจากการสัมภาษณ์
2. ปัจจัยพื้นฐานที่จำเป็นต่อการดำเนินงานที่กลุ่มคาดหวังว่าจะมี สัมภาษณ์ประธานกลุ่มหรือเลขานุการกลุ่ม	ปัจจัยพื้นฐานที่กลุ่มมีจริง ในขณะดำเนินงาน ปี 2524 สัมภาษณ์ประธานหรือเลขานุการกลุ่ม	ปัจจัยพื้นฐานที่กลุ่มโรงเรียนควรมี โดยวิเคราะห์จากเอกสาร ระเบียบและแนวปฏิบัติของกลุ่ม	พิจารณาความสอดคล้องระหว่างปัจจัยที่คาดหวังว่าจะมี กับปัจจัยที่มีจริง พร้อมทั้งพิจารณาคุณภาพของปัจจัยจากแบบถามและข้อมูลการสัมภาษณ์ความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ

ตารางที่ 6 (ต่อ)

ตัวแปรที่จะศึกษา/แหล่งข้อมูล/เครื่องมือที่ใช้			
แผนงาน หรือความคาดหวัง	สิ่งที่เกิดขึ้นจริง	มาตรฐานการดำเนินงานที่ควรจะเป็น	การตัดสิน
การปฏิบัติการ (Trancactions)			
1. กิจกรรมปกติที่กลุ่มคาดหวังว่าจะทำ 2. กิจกรรมพิเศษที่กลุ่มคาดหวังว่าจะทำ สัมภาษณ์ประธานหรือเลขานุการกลุ่ม	กิจกรรมปกติที่กลุ่มได้ทำจริง กิจกรรมพิเศษที่กลุ่มได้ทำจริง สัมภาษณ์ประธานหรือเลขานุการกลุ่ม	ลักษณะกิจกรรมที่กลุ่มโรงเรียนควรทำ วิเคราะห์จากเอกสาร ระเบียบ และแนวปฏิบัติของกลุ่มโรงเรียน	พิจารณาความสอดคล้องระหว่างความคาดหวังกับสิ่งที่เกิดขึ้นจริง และระหว่างสิ่งที่เกิดขึ้น กับมาตรฐานการดำเนินงานที่ควรจะเป็น ใช้ข้อคิดเห็นของประธานกลุ่มและผู้ทรงคุณวุฒิประกอบการตัดสิน
ผลการดำเนินงาน หรือผลลัพธ์ (Outcomes)			
วัตถุประสงค์ของกิจกรรม ทั้งกิจกรรมปกติและกิจกรรมพิเศษ วิเคราะห์จากเอกสารแผนงานของกลุ่มและการสัมภาษณ์ประธานกลุ่ม	ศึกษาคุณภาพของกิจกรรมที่ได้ดำเนินการ ทั้งกิจกรรมปกติและกิจกรรมพิเศษ สอบถามความคิดเห็นของกรรมการบริหารกลุ่ม,ผู้ช่วยผู้บริหารฝ่ายวิชาการและครู-อาจารย์ผู้เข้าร่วมในโครงการพิเศษต่างๆ	ใช้เกณฑ์สมบูรณ์ระดับ 3.50 จากแบบถามมาตราส่วนประมาณค่า 6 ระดับ	พิจารณาจากคุณภาพของกิจกรรมจากแบบถาม และใช้ความคิดเห็นของผู้ช่วยผู้บริหารฝ่ายวิชาการ ในฐานะนักประเมินผลภายใน(Internal Evaluator) และความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ ในฐานะนักประเมินผลภายนอก(External Evaluator)

การเก็บรวบรวมข้อมูล และการสร้างเครื่องมือ

เพื่อให้ได้ข้อมูลครบถ้วนทั้งเมตริกภาคบรรยายและเมตริกภาคตัดสินคุณค่า ดังตารางที่ 6 ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

1. การเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยพื้นฐานที่กลุ่มโรงเรียนคาดหวังว่าจะมีกิจกรรมที่คาดหวังว่าจะทำ ผลงานที่คาดหวัง ปัจจัยพื้นฐานที่มีจริง กิจกรรมและผลงานที่เกิดขึ้นจริงในการดำเนินงานประจำปีการศึกษา 2524-2525

เครื่องมือที่ใช้ในขั้นตอนนี้คือ แบบสัมภาษณ์ และใช้การสัมภาษณ์ โดยผู้วิจัยได้ทำการศึกษาจุดประสงค์ แนวนโยบายและแนวปฏิบัติในการจัดตั้งกลุ่มโรงเรียน แล้วกำหนดขอบเขตในการสัมภาษณ์ เมื่อได้แบบสัมภาษณ์แล้ว ก็ออกทำการสัมภาษณ์ประธานกลุ่มโรงเรียน จำนวน 4 คน

2. การสำรวจคุณภาพของปัจจัยพื้นฐาน คุณภาพของกิจกรรมที่ได้ดำเนินการโดยกลุ่มโรงเรียน ในทัศนะของผู้บริหารโรงเรียน ผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียนฝ่ายวิชาการและครู-อาจารย์ผู้ซึ่งเคยเข้าร่วมในกิจกรรมของกลุ่มโรงเรียน

เครื่องมือที่ใช้ในขั้นตอนนี้ ได้ใช้แบบถาม โดยมีลำดับขั้นในการสร้างแบบถามดังนี้

1) นำรายการปัจจัยพื้นฐานที่กลุ่มโรงเรียนมีจริง รายการกิจกรรมต่างๆ ที่ได้ดำเนินการโดยกลุ่มโรงเรียน มาสร้างแบบถามในลักษณะการติดตามผลการดำเนินงาน

2) ให้ผู้ทรงคุณวุฒิ[1] ตัดสินความตรงของแบบถาม (Content Validity)

3) ปรับปรุงแบบถามตามความคิดเห็น หรือข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ

4) นำแบบถามทุกประเภทไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่างที่มีลักษณะคล้ายคลึงกับกลุ่มตัวอย่างเป้าหมายจริง

5) ปรับปรุงแบบถาม ซึ่งปรากฏว่าได้แบบถามจำนวน 4 ชุด คือ

---

1 ดูรายชื่อในภาคผนวก ข.

ก) แบบถามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน เนื้อหาสาระของแบบถามเป็นกิจกรรมปกติ หรือกิจกรรมพิเศษซึ่งดำเนินการโดยผู้บริหาร ส่วนใหญ่เป็นกิจกรรมเชิงบริหาร เช่น การประชุมกรรมการบริหารกลุ่มประจำเดือน การออกเยี่ยมหรือนิเทศงานโรงเรียนต่างๆในเขตของกลุ่ม โครงสร้างของแบบถามส่วนใหญ่เหมือนกันทั้ง 3 กลุ่ม จะแตกต่างกันบ้างเฉพาะโครงการพิเศษบางโครงการเท่านั้น

ข) แบบถามความคิดเห็นของหัวหน้าฝ่ายวิชาการ เนื้อหาสาระของแบบถามเป็นกิจกรรมปกติ หรือกิจกรรมพิเศษซึ่งหัวหน้าฝ่ายวิชาการของแต่ละโรงเรียนเป็นผู้ที่เกี่ยวข้องอย่างใกล้ชิด เป็นกิจกรรมเชิงวิชาการ เช่น การกำหนดอัตราส่วนคะแนนระหว่างภาค ต่อ ปลายภาค โครงการจัดทำข้อสอบร่วม อีกทั้งได้สอบถามความคิดเห็นโดยทั่วๆไปเกี่ยวกับบทบาทของกลุ่มโรงเรียน ทั้งนี้โดยถือว่างานวิชาการเป็นงานที่สำคัญยิ่ง หรือเป็นหัวใจของการปฏิบัติงานในระบบโรงเรียน และหัวหน้าฝ่ายวิชาการคือผู้ดูแลอย่างใกล้ชิด เป็นผู้ที่ร่วมปฏิบัติงานในการแก้ไขปัญหาทางวิชาการโดยตรง

ค) แบบถามความคิดเห็นของเจ้าหน้าที่วัดผลและนายทะเบียน ซึ่งจะใช้สอบถามเฉพาะเจ้าหน้าที่วัดผลและนายทะเบียนของกลุ่มโรงเรียนมัธยมศึกษา กลุ่มที่ 1 เท่านั้น เป็นแบบถามเพื่อการติดตามผลโครงการอบรมของกลุ่มที่ 1 เนื้อหาสาระของแบบถาม เป็นการให้ผู้ตอบประเมินผลของการเข้าร่วมโครงการของกลุ่มโรงเรียน ประเมินสภาพปัญหาในการปฏิบัติงาน พร้อมทั้งแสดงความคิดเห็นในส่วนที่เป็นคำถามปลายเปิด

ง) แบบถามความคิดเห็นของเจ้าหน้าที่การเงินและพัสดุโรงเรียน เป็นแบบถามเพื่อการติดตามผลโครงการอบรมของกลุ่มโรงเรียนมัธยมศึกษา กลุ่มที่ 2 โครงสร้างและสาระของแบบถามมีลักษณะคล้ายคลึงกับแบบถามความคิดเห็นของเจ้าหน้าที่วัดผลและนายทะเบียน ของกลุ่มที่ 1

แบบถามทุกชุดเน้นการติดตามผลโดยใช้เทคนิคมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ด้วยวิธีการให้ผู้ตอบประเมินแนวโน้มของความรู้สึกบนมาตราส่วนประมาณค่า 6 ระดับ ซึ่งเป็นแบบสองขั้ว (Bipolar Form) (29 : 291) โครงสร้างของแบบถามแต่ละชุดมีลักษณะคล้ายคลึงกัน โดยในตอนท้ายของแบบถาม จะเป็นข้อคำถามแบบปลายเปิด (Open - Ended) ให้ผู้ตอบแสดงความคิดเห็นอย่างอิสระ

3. การรวบรวมความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อขอความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินงานของกลุ่มโรงเรียน ในฐานะนักประเมินผลภายนอก (External Evaluator) ในขณะเดียวกันก็ขอความคิดเห็นในแนวทางที่ควรจะเป็นในการดำเนินงานของกลุ่มโรงเรียนในโอกาสต่อไป

เครื่องมือที่ใช้ในขั้นตอนนี้ คือ การสัมภาษณ์ โดยสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินงานของกลุ่มโรงเรียนที่ผ่านมา เน้นการดำเนินงานในปีการศึกษา 2524 -2525

4. การรวบรวมข้อมูลเพื่อสร้างเกณฑ์มาตรฐาน (Standards) ซึ่งครอบคลุมสิ่งที่กลุ่มโรงเรียนควรมี กิจกรรมที่ควรปฏิบัติ และเป้าหมายผลงานที่ควรจะได้รับ

เครื่องมือที่ใช้ ใช้การศึกษาวิเคราะห์จากเอกสาร ระเบียบและแนวปฏิบัติในการจัดตั้งกลุ่มโรงเรียน ประกอบกับแนวความคิด หรือข้อเสนอของผู้ทรงคุณวุฒิในขั้นตอนที่ 3

<u>การวิเคราะห์ข้อมูล</u>

การวิเคราะห์ข้อมูล ทำการวิเคราะห์ตามประเภทและลักษณะของข้อมูล คือ

1. ข้อมูลที่ได้จากแบบสัมภาษณ์ประธานกลุ่ม หรือเลขานุการกลุ่ม ในส่วนที่เกี่ยวกับปัจจัยที่กลุ่มคาดหวังว่าจะมี หรือต้องการให้มี กิจกรรมที่กลุ่มคาดหวังว่าจะทำ จะทำการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) แล้วสำรวจความสอดคล้องกับสิ่งที่เกิดขึ้นจริง โดยวิเคราะห์ในรูปอัตราส่วนร้อยละ

2. ข้อมูลความคิดเห็นในส่วนที่เป็นคำถามแบบปลายเปิด (Open - Ended) ทั้งความคิดเห็นของประธานกลุ่ม เลขานุการกลุ่ม หรือผู้ทรงคุณวุฒิในส่วนที่เกี่ยวกับการดำเนินงานของกลุ่มโรงเรียน ใช้วิธีวิเคราะห์เนื้อหา

3. ข้อมูลความคิดเห็น หรือความรู้สึกของกลุ่มตัวอย่าง ที่ได้จากแบบถามในส่วนที่เป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ใช้วิธีวิเคราะห์มัธยฐาน (Median) และฐานนิยม (Mode) โดยกำหนดน้ำหนักคะแนนในแต่ละช่องดังนี้

ความรู้สึกด้านบวก | 6 | 5 | 4 | 3 | 2 | 1 | ความรู้สึกด้านลบ

การตีความหมายของคะแนนมัธยฐาน อาศัยเกณฑ์ดังนี้

ค่ามัธยฐาน	ความหมาย
ต่ำกว่า 1.50	มีทัศนคติไม่ดีอย่างยิ่ง หรือเป็นไปในทางลบมากที่สุด
1.50- 2.49	ทัศนคติเป็นไปในทางไม่ดีมาก หรือเป็นไปในทางลบมาก
2.50- 3.49	ทัศนคติไม่ดี หรือเป็นไปในทางลบ
3.50- 4.49	ทัศนคติค่อนไปในทางดี หรือเป็นไปในทางบวก
4.50- 5.50	ทัศนคติเป็นไปในทางที่ดีมาก หรือเป็นไปในทางบวกมาก
มากกว่า 5.50	ทัศนคติเป็นไปในทางที่ดีมากที่สุด หรือเป็นไปในทางบวกมากที่สุด

การแปลผลคะแนน

ในการแปลผลคะแนนจากการประเมินนั้น จะทำการพิจารณาผลในลักษณะรวม สรุปเป็นรายการๆกิจกรรมไป

แนวทางการวิเคราะห์และประเมินผล

ในการวิเคราะห์และประเมินผลเพื่อตัดสินคุณค่ากิจกรรมของกลุ่มโรงเรียน ผู้วิจัยได้ประยุกต์ใช้แบบจำลองการประเมินโดยจำแนกขั้นตอนของการวิเคราะห์และการประเมินผลเพื่อตัดสินคุณค่า ออกเป็น 5 ขั้นตอน ดังแผนภาพที่ 4 หน้า 47

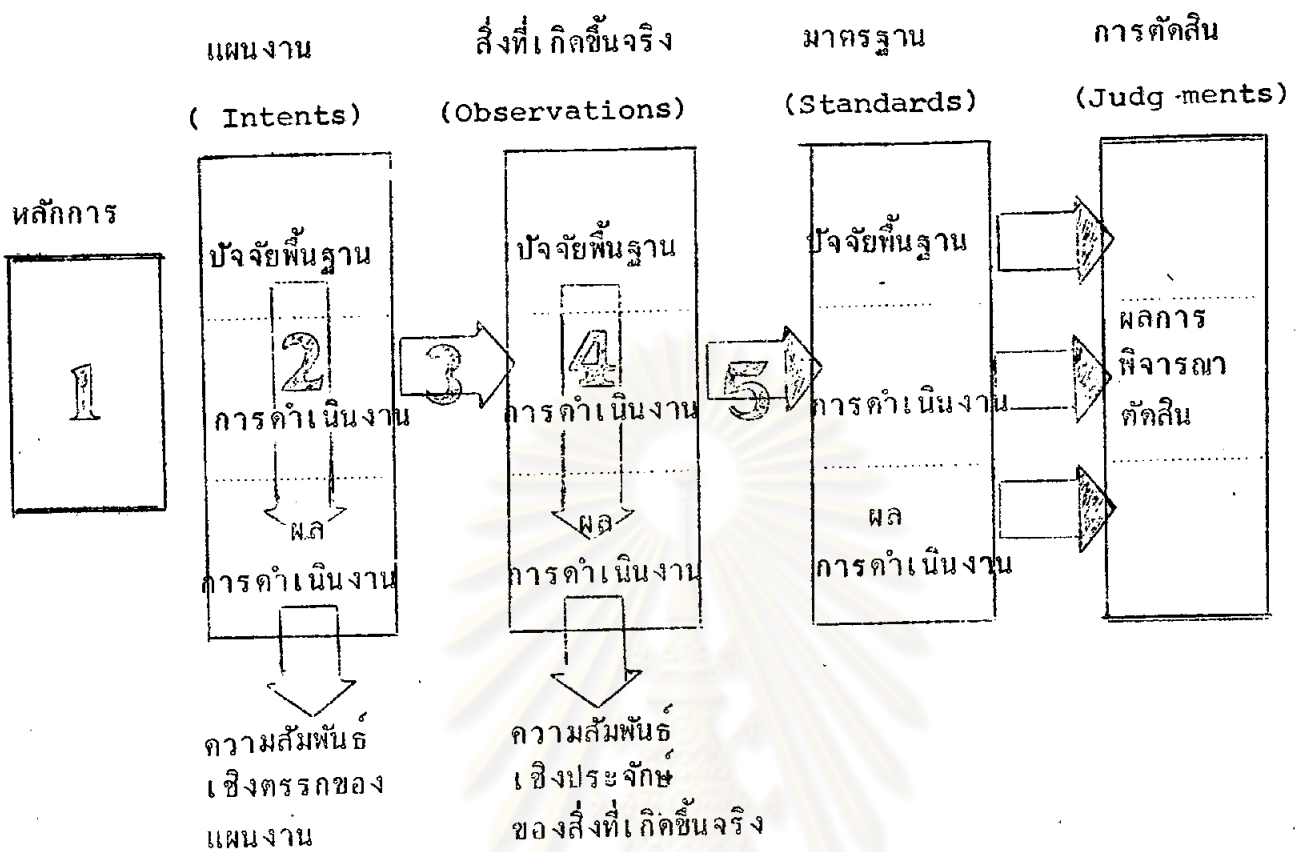

แผนภาพที่ 4 แสดงแนวทางการวิเคราะห์และการประเมินผลเพื่อตัดสินคุณค่าตามโครงสร้างของแบบจำลอง

จากแผนภาพที่ 4 ได้จำแนกขั้นตอนการวิเคราะห์และประเมินผล ดังนี้

1. การวิเคราะห์หลักการและเหตุผลในการจัดตั้งกลุ่มโรงเรียนของกรมสามัญศึกษา และกรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ เปรียบเทียบกับแนวทางการดำเนินงานของกลุ่มโรงเรียนมัธยมศึกษา ในเขตจังหวัดขอนแก่น ประจำปีการศึกษา 2524 - 2525

2. การวิเคราะห์ความสัมพันธ์เชิงตรรกของของแผนงานของกลุ่มโรงเรียน

3. การวิเคราะห์ความสอดคล้องระหว่างแผนงานของกลุ่มโรงเรียน กับสิ่งที่เกิดขึ้นจริง

4. การวิเคราะห์ความสัมพันธ์เชิงประจักษ์ระหว่าง ปัจจัยพื้นฐาน กับการดำเนินงาน และผลการดำเนินงาน ในขั้นตอนนี้ได้ใช้ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ประธานกลุ่มและผู้ทรงคุณวุฒิ ประกอบการวิเคราะห์

5. เป็นการประเมินเพื่อตัดสินคุณค่ากิจกรรมของกลุ่มโรงเรียน

ในขั้นตอนของการวิเคราะห์ความสัมพันธ์และความสอดคล้อง ได้ดำเนินการวิเคราะห์ดังแผนภาพที่ 5 ส่วนแนวทางการประเมินเพื่อตัดสินคุณค่า ได้ดำเนินการดังแผนภาพที่ 6

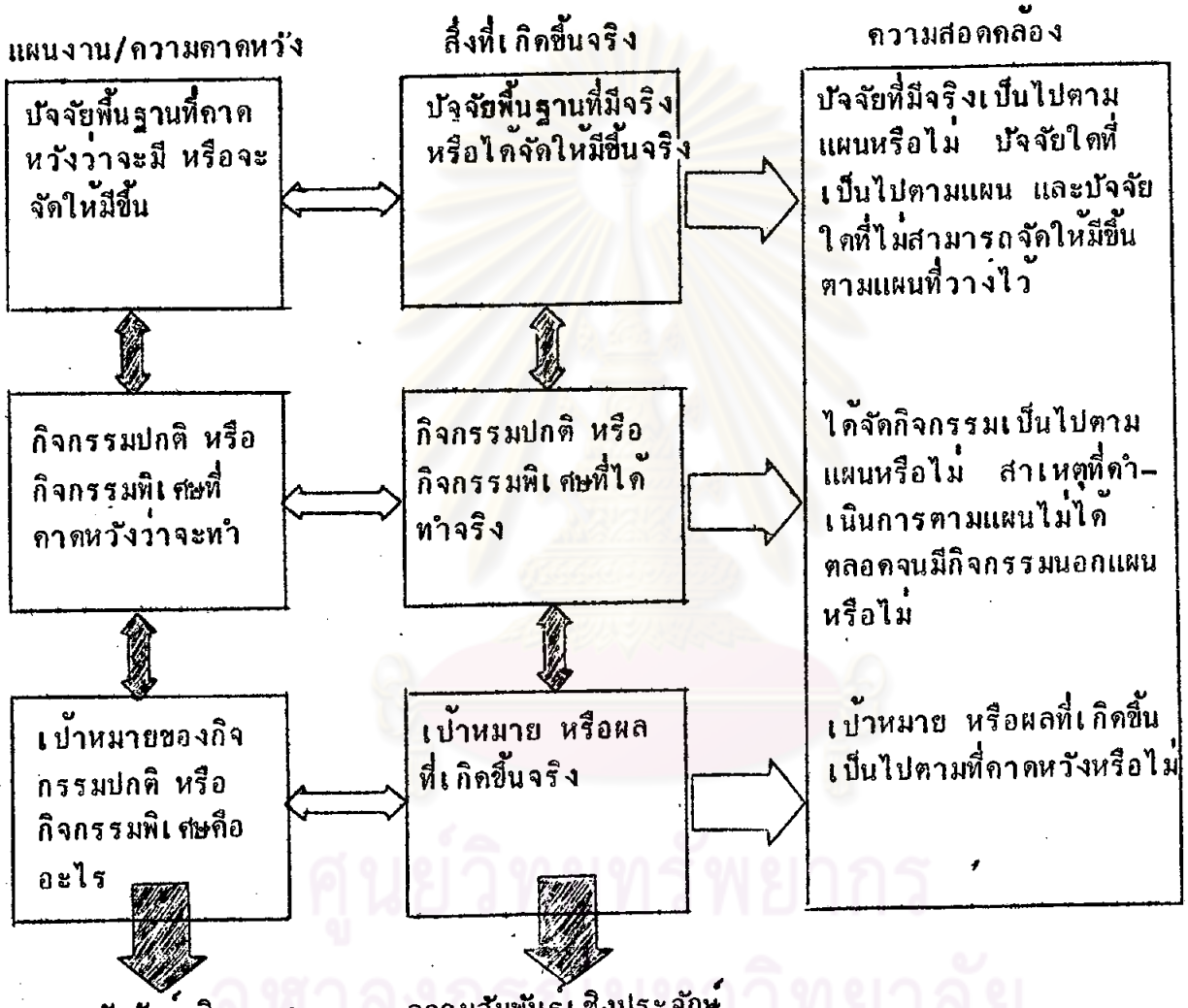

แผนภาพที่ 5 แสดงแนวทางการวิเคราะห์ความสัมพันธ์(Contingency) และความสอดคล้อง(Congruence)

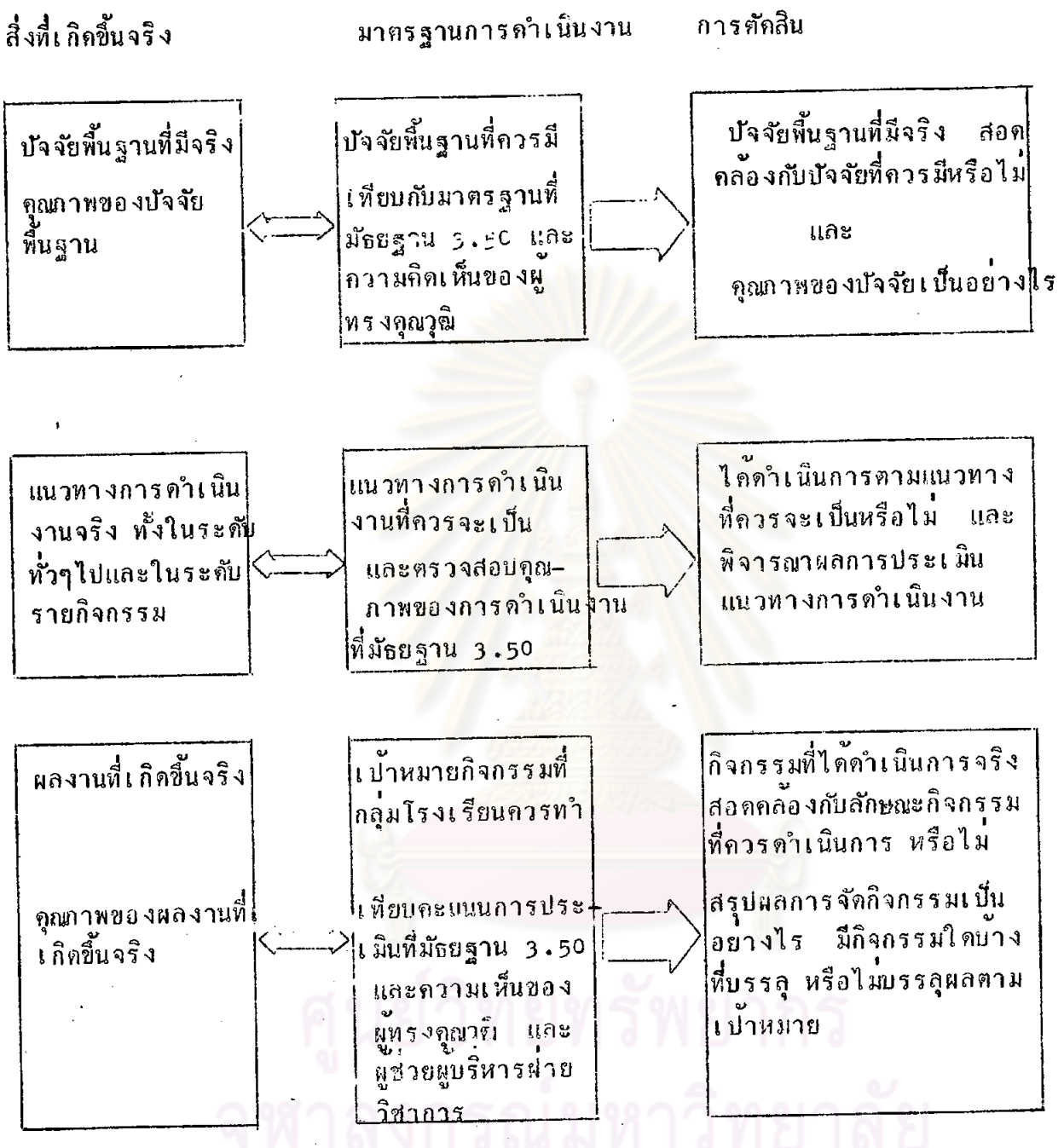

แผนภาพที่ 6 แสดงแนวทางการประเมินเพื่อตัดสินคุณค่ากิจกรรมของกลุ่มโรงเรียน

จากแผนภาพที่ 6 จะเห็นว่า ในการประเมินเพื่อตัดสินคุณค่ากิจกรรมของกลุ่มโรงเรียนนั้น จะเป็นการเปรียบเทียบสิ่งที่เกิดขึ้นจริง กับ มาตรฐานการดำเนินงานที่ควรจะเป็น